הלוקח בהמה פרק שלישי בכורות כד.

הלכה כר' יוסי בן המשולם למה לי. הא מהך שמעת מינה דהלכתא כווותיה דהא לא פליגי רבנן עליה: **מ' אמר הלכה בכוליה פירקין ולא אמר.** לקמן הלכה כר' יוסי הוה אמינא הלכה בכוליה פירקין דתרבי יוסי קאי: **ומאי ככוליה פירקין.** דמשמע טובא משום דר' יוסי מרתי מילי אמר כמתני' עושה מקום לקופין וכן מולש את השער לראות את מקום המוס אבל מדרבן שמעון לא אמר רב (ה) דהוא אמר בר מפלוגתא ומדרבן שמעון איכא פלוגתא בברייתא ופלוגתא היא להכי אשמועינן הלכה כר' יוסי בהדיא לגויי ולמימרא דמדרבן שמעון בן גמליאל קאי הא הלכתא בכוליה פירקין ופלוגתא דברייתא לאו פלוגתא: **מרמטא.** אוהבת בן חבירתה: **ומלא זכרים.** שנולדים עכשיו תלויין וכרוכין ויוונקין הזקנות שנפטרו בכר מן הבכורה ונקבות הנולדות עכשיו מלא תלויות במבכירות דהשתא אין כאן לכהן כלום דנזכרים אין שום בכור שהרי בני הזקנות הן ונקבות התלויות במבכירות אין דין בכורות נוהגת בהן: **אין חוששין.** להממיר ולספקן בספק בכורות ולומר שמא בנה של זו בא לו אצל זו וזכרים בני המבכירות: **שאינה מרחמת.** וולד בהמה אחרת: **אא"כ יולדת.** (ו) אם היה לה וולד מתחלה להאי ודאי א"נ לא הוי האי וולד דידה פטורה מן הבכורה דהא היה לה אחרינא ומיהו היכא דילדה חיישינן לרחומי שמרחמת וולד בהמה אחריתי: **למאי נפקא מינה.** הא לענין בכורה ממה נפשך פטורה דאי האי לאו דידה הא היה לה אחרינא: **למילקי עליה.** דהאי שכרוך אחריה משום אותו ואת בנו: **לא לקי.** דדלמא לאו דידה הוא: **אין חוששין כו'.** אלמא בודאי דילה (ו) ממזיק ליה דלא מרחמת אלא דידה: **מי קתני.** אין חוששין שמא בנה של אחרת הוא: **היה קתני והכי קאמר.** ממה נפשך פטורה מן הבכורה דאין חוששין שמא מרחמת בן חבירתה אלא א"כ היה לה וולד אחר מעיקרא הלכך לענין בכורה ודאי פטורה אבל לענין אותו ואת בנו פסיקא הואי: **דלמא רחומי רחים.** הואיל ולכולן הוי ולדות אלא ודאי אפי' ילדה מינה מרחמת אלא שלה ומשני במקום דידה כו': **הדבר בחזקתו וכו.** כלומר דקתני סיפא וכן (ג) היה רשב"ג אומר הנכנס כו' מאי לאו מדסיפא דקתני וכן כו': **ודאי דידה.** דכל חדא וחדא התלוי בה הוא דהא אחרת במקום דידה לא שבקת דידה ומרחמת דלאו דידה ריש"ג נמי דקתני הדבר בחזקתו ודאי דידה ומחזקינן לה ולענין אותו ואת בנו נמי לקי: **הא כדאיתא.** וסיפא ודאי ריש"ג הכא: **ומאי וכו.** הואיל ולא דמו: ומשני **לעטורא.** דהא דמו דכי היכי דסיפא פטורות ודאי דהא ודאי נקבות תלויות במבכירות דלא שבקת דידה ריש"ג נמי פטורות מן הבכורות ודאי דא"ג לא דידה הוא (ד) יהא יולדת אחרינא ואינה מרחמת אלא אם כן יולדת ולעולם לענין אותו ואת בנו הכא: **פטורה מן הבכורה.** והכא אחריו לא הוי בכור: **כר' שמעון.** (ה) לא מרחמת דלא דידה ואלו חזיר גוסיה לא קדום דנדמה הוא: **ואסור באכילה כרבנן.** דמישינן לרחומי דאי כרשב"ג הוה טמא הוא דלא מן הטהור ומותר באכילה כדאמרן כפילקין קמא (דף ה:): **עד יבא ויורה לדק לכם.** עד שיבא אליהו ויורה אם מותר אם אסור: **מאי יבא ויורה.** כיון דכרבנן ס"ל דמיישי לרחומי מאי יבא ויורה גזור מילתא הוא שיגיד לנו אם בנה הוא אם לאו והוראה לא שייך למימר אלא בדבר הלכה: **עד שיודע הדבר.** אם בנה הוא אם לא: **וכי תימא מספקא ליה כו'.** וה"ק עד שיבא ויורה אי הלכה כר"ש ומותר באכילה אי כרבנן ואסור באכילה מספיקא שמא ריחמתו: **לעולם פשיטא ליה הלכה כר' שמעון.** דפטורה מן הבכורה (ח) ודאי א"נ לאו דידה הוא אי לאו דהוה לה ולד לא הוה מרחמת ליה: **ומיהו מספקא ליה אי סבר ר"ש כו'.** והייט עד יבא ויורה לדק ויעמידנו על טעמו של רשב"ג: **יולדת מרחמת.** והאי אסור באכילה דלענין בכורה מיפטר משום דאי הוה דידה שפיר ואם לאו דידה הוה לה אחרינא ובאכילה אסור דאיכא למימר ולד אחרינא הוה לה ומית ורחמתיה להאי: **אי אינה מרחמת.** ומותר באכילה דודאי דידה הוא: (ו)**(רא"י לאמשינן טלה וגלקו עליה משום אותו ואת בנו.** ולימא רחה טלה כרוך ברחל פטורה מן הבכורה)[ז] ממה נפשך אי האי לאו דידה אחרינא הוה לה ומית ורחמתיה האי (ח) משום אותו ואת בנו לא לקי עד יבא ויורה לנו טעמו של רבן שמעון: **הוה אמינא אפי' אם תימצי לומר.** יולדת מרחמת הני מילי דמינה אבל חזיר מותר באכילה דלאו דמינה לא מרחמת והא ודאי אם כן ילדה כבר. משום הכי אסור (ח) באכילה דמספקא ליה להכי אמר עד יבא ויורה צדק: ולמילקי עליה משום אותו ואת בנו. לבכורה לא מצי אמר כדאמרי דפטורה מבכורה ממה נפשך:

ופלוגתא דברייתא **פלוגתא היא.** (ט) ופ"ת דר' יוסי בן המשולם נמי פליגי עליה (י) ממה נפשך דברייתא מדלא נקטיה לפסוק הלכה כמותו וי"ל דשמא אין מחלוקת שנוה לא במשנה ולא בברייתא אלא דקיס ליה דפליגי רבנן עליה: **הנכנס** לתוך עדרו בלילה כו' ולמחר השבים כו'. תימה למה ליה למינקט בענין זה לימא הנכנס לתוך עדרו ולאה זכרים תלויים כו' ונקבות כו' וי"ל דלרבותא נקט הכי דאע"ג דוודאי היתה מתנה לידתן בלילה שעדיין אין האמהות מכירין בוולדותיהן ודרכן לעשות בלילה ובא לו בנה של זו אצל זו אפי' הכי לא מיישינן: **ראה** חזיר שהוא בריך אחר רחל. קלת קשה דנקט חזיר ולא גמל משום דסבר כר' שמעון[ז] דאסר קלוט היולא מן הטהור ואפי' היה יודע שהוא בנה של רחל היה נאסר באכילה ומיהו מלינן למימר דאגב דנקט רחל שהיא בהמה דקה נקט חזיר א"נ ניחא למינקט למילתיה כמולי עלמא: **השומט** זכרים תלויות.[ח] בשאין מבכירות ונקבות תלויות במבכירות אינו חושש שמא בנה של זו בא לו אצל זו: **איבעיא להו** (ג) **דבר בחזקתו דקאמר רשב"ג דאינה מרחמת אלא אם כן יולדת** הא היכא דאוליד חיישינן לרחומי **או דלמא דידה מרחמא דלא דידה לא מרחמא** ליה למאי נפקא מינה למלקא עלה [ב]משום אותו ואת בנו אי אמרת דידה מרחמא דלא דידה לא מרחמא לקי ואי אמרת דלא דידה נמי מרחמא לא לקי מאי ת"ש רשב"ג אומר הלוקח בהמה מן העובד כוכבים אינו חושש שמא בנה של אחרת היה מי קתני הוא היה קתני ה"ק אינו חושש שמא בנה של אחרת אלא א"כ היה לה ולד מעיקרא ת"ש נכנס בתוך עדרו וראה את המבכירות מניקות ואת שאינן מבכירות מניקות אינו חושש שמא בנה של זו בא לו אצל זו או שמא בנה של זו בא לו אצל זו אמאי ליחוש דלמא רחומי רחים במקום דידה לא שבקא דידה ומרחמא דלא דידה ת"ש (ז) דבר בחזקתו [וכן] כו' מאי לאו רישא דומיא דסיפא מה סיפא ודאי דידה אף רישא ודאי דידה מידי איריא האי כדאיתא והאי כדאיתא ומאי וכן אפטורה דבכורה ארבב"ח אר"י ראה חזיר שכרוך אחר רחל פטורה מן הבכורה ואסור באכילה עד יבא ויורה צדק לכם פטור מן הבכורה כמאן כרשב"ג ואסור באכילה כרבנן ותו אי כרבנן מאי עד יבא ויורה צדק לכם עד שיודע לך דבר מיבעי ליה וכי תימא מספקא ליה אי הלכה כרשב"ג אי כרבנן אי מספקא ליה אמאי פטורה מן הבכורה ותו מי מספקא ליה (י) והאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן כל מקום ששנה רשב"ג במשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה לעולם פשיטא ליה הלכה כרבן שמעון בן גמליאל מיהו מספקא ליה אי סבר רבן שמעון בן גמליאל יולדת מרחמת או אינה מרחמת אי הכי עד דאשמעינן חזיר לישמעינן טלה ולמילקי עליה משום אותו ואת בנו חזיר איצטריכא ליה דאי אשמעינן טלה הוה אמינא אם תמצא לומר דסבר יולדת מרחמא דמינה דלא מינה לא אשמעינן חזיר (דמרחמת) ואפילו דלאו מינה נמי דאיכא למימר דלמא מרחמא והיינו דאמר רבי יוחנן בעי אחאי

מסורת הש"ס

(א) [נכ"ל: תלויים].
(ב) סנהדרין לח. לח: כ"ק סט. כ"ב קנד. תמורות עז. ניטין לח. עה. כ"מ לח:, (ג) יבן נ"ק.
(ד) כה יולדת אחרינא דאינה כו' נ"ק, (ה) דלא מרחמת אלא דידה נ"ק, (ו) נ"ק מ"ז, (ז) נ"ל הכא אחרי, (ח) ותשום נ"ק, (ט) מכל מקום בברייתא מדאסתרינ נ"ק, (י) [נ"ל ו:].

הגהות הב"ח

(א) נמ' הלכתא בכוליה: (ב) שם ושאינו מבכירות מניקות נמחר הסכים: (ג) שם איבעיא להו הדבר: (ד) שם ת"ש הדבר בחזקתו וכן מאי לאו: (ה) רש"י ד"ה ומאי וכו' כר הדא אמר כר: (ו) ד"ה בפינה מרחמת וכו' אחרת אלא ת"כ יולדת אם לא היה כו' האי ודאי דידה מי נמי: (ז) ד"ה אין מושמין וכו' מחזקינן ליה: (ח) ד"ה בעלים וכו' בודאי דא"נ לאו דידה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ופלוגתא וכו' וא"ת הרי בן המשולם. ק"ל הא ממש"נ לפי מירוץ ב' בתוס' דמעל"ד זה ד"ה והייטו כיון דלא קמיפלגי על הכיא עצמה לא מיקרי פלוגתא הא למירוץ זה בלמת אינא פלוגתא הן מעשם דבר מש"מ הן מעשם מ"ד בחולין דמולם הייט נחו אלא אליבא בכלל נמי מפלוגתא כיון דליכא פלוגתא בהן דינא עצמו. מ"מ ממילא אין בהתחלה נקשיתם דספיר הרי מכלל דפליגי. ומ"מ הוי פ"ד דפלוגתא דברייתא בהיא דרבנ"ג דפליג עליה בדין זה לא הוי בכלל. ולתירוצם מ' אם הא דאתרך לתיפסק הלכה כיון דשעמא דר"ב"ה"מ משום דבר שה"מ אינא פלוגתא ולרך לאשמעינן דהלכה מעשם דמולם לא הייט נחו ובהיא ליכא פלוגתא ומתילא לא ידענן דפלוגתא דברייתא לא הוי פלוגתא:

רבינו גרשום

מהו דתימא כי אמר רב הלכתא בכוליה פירקין בר מפלוגתא אדרבי יוסי קאמר ומאי בכוליה פירקין דקאמר משום דתרתי הלכות א"ר יוסי עושה מקום וכן התולש להכי נקט לישנא דכוליה פירקין. אבל לעולם אין הלכה כרשב"ג משום דפליגי בברייתא להכי קאמר הלכה כר' יוסי בן המשולם בפירוש למימרא דמאי דקאמר הלכה בכוליה פירקין אדרבן שמעון בן גמליאל קאמר משום דלא חשיב פלוגתא דברייתא: מפני שמרחמת. מניקה וולד של בהמה אחרת אע"פ שאינו בנה ושמא עוירין לא ביכורה וכדאמרן ומיעוט הולבות אע"פ שאינן יולדות הלכך הבא אחריו בכור מספק: הדבר בחזקתו. דראי בנה הוא והבא אחריו פטור: זכרים תלויים. יונקים בוקינות באותן שאינן מבכירות ונקבות יונקות תלויות במבכירות אינו חושש כו'. דטעורין כולם מן הבכורה דכל אחד יונק מאמו: דאינה מרחמת אלא א"כ יולדת. הכי אמר רשב"ג אותה שמעולם לא ילדה ודאי אינה מרחמת: הא ילדה. ודאי מרחמת ולד שאינו שלה: או דלמא. אפי' ילדה אינה מרחמת את שאינו שלה: בעיא לא קאייא אלא לענין אותו ואת בנו דאי אמרינן יולדת מרחמת ממה נפשך פטורה מן הבכורה דכבר ילדה אלא (לגבי) [לענין] אותו ואת בנו צריך לידע אי הוי בנה אי לא למילקי עליה אי שויט ליה בהדה: אין חוששין כו' אלמא דלא דידה לא

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' פ"ה מהלכות בכורות הלכה ד טוש"ע יו"ד סי' שנו סעיף ה: לב ב מיי' פי"ב מהלי שחיטה הלכה יא טוש"ע יו"ד סי' נט סעיף ה: לג ג מיי' פ"ד מהלכות בכורות הלי ח טוש"ע יו"ד סי' שנו סעיף ב: לד ד מיי' פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הלי ד טוש"ע יו"ד סי' עט סעיף ב:

תורה אור השלם

1. זְרֵעוּ לָכֶם לִצְדָקָה קִצְרוּ לְפִי חֶסֶד נִירוּ לָכֶם נִיר וְעַתָּה לִדְרֹשׁ אֶת יְיָ עַד יָבוֹא וְיֹרֶה צֶדֶק לָכֶם:
הושע י יב

מוסף רש"י

חזיר שכרוך אחר רחל. כלומר נמשך ושוקן מלגה תמיד (חולין קכז:). חדרן מערב. כגון פסוק (כ"ב קנב:) וצידין. כמפמת נגיען (עב.) וראיה אחרונה. כדיני ממונות הסני (סנהדרין לח.) שמלקו כפני מחלוקת בתניא שער לאיה לפתוח פתח הדין, כדאשונה הלכה כמותו ובאחרונה אין הלכה כמותו (ב"מ לח:).

רבינו גרשום (המשך)

מרחמא ולקי עליה משום אותו ואת בנו: מי קתני הוא. שמא בנה של אחרת הוא אי הוה תני הוא הוה משמע דבקאמרת אלא כיון דתני היה הכי קאמר אין וכו': בפקום דידה. לא מרחמא דאחריני אבל שלא בפקום דידה תיבעי: דבר בחזקתו וכן היה וכו' מה סיפא ודאי דידה. משום דכולהו ילדו: אף רישא. הדבר בחזקתו מיירי דודאי דידה ולא אמרינן דאי ילדה מרחמא דלאו דידה: הא כדאיתא והא כדאיתא. סיפא ודאי דידה ורישא לאו ודאי דידה אלא מרחמא ולא לקי משום אותו ואת בנו: מאי וכן. דקא מדמי רישא לסיפא: אפטורה מן הבכורה. משום דכבר ילדה ולעולם רישא מרחמא לאו דידה ולא לקי: שכרוך אחר רחל. ויורה צדק משיח: פטור מן הבכורה כמאן כרבן שמעון. דאמר לא מרחמא אלא הדבר בחזקת שילדתו: ואסור באכילה כרבנן. דאמרי מרחמת אף שלא ילדה דאי רבן שמעון מותר באכילה (דהימא מרחמת לא ילדתי דאי רבן שמעון מותר באכילה) דקי"ל היוצא מטהור טהור: אי כרבנן מאי עד יבא ויורה. כיון דמרחמא ודאי מיפשט שיטא ליה דאסור באכילה ולספק אכילה לא צריך הוראת משיח אלא הכי איבעי למימר אסור באכילה עד שיורע לך דבר אם הוא בנה: או הלכתא כר' שמעון דאמר דלא דידה לא מרחמא: אי כרבנן. דאמרי מרחמת להכי מסתפק עד יבא ויורה צדק: לעולם פשיטא ליה דהלכה כרבן שמעון. אבל מספקא ליה אי סבר ר' שמעון דיולדת מרחמת אפי' דלאו דידה אי לא. פטור מן הבכורה הוא ממה נפשך דלמא בנה הוא ואי אינו בנה ודאי לא הות מרחמת אלא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com